

УДК 371.315.7.014.3

НОВІТНЯ МОДЕЛЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

*Гузь Л.А., здобувач,
Фінагіна О.В., д.е.н., професор (ЧДТУ)*

У статті розглянуті основні завдання інформаційних технологій у вищих навчальних закладах та питання впровадження інформаційних технологій у сфері освіти. Також розглянуто, що повинні забезпечувати у сфері освіти інформаційні технології та яка з них користь, як до викладацького складу так і до учнів та студентів. В цій статті показані рекомендовані управлінські рівні, на яких у вищій освіті можуть використовуватися інтернет-технології. Також запропоновано модель впровадження дистанційного навчання у вищих навчальних закладах яка розроблена авторами статті. В статті зроблен аналіз останніх досліджень та публікацій провідних вчених сучасності.

Ключеві слова: *соціальні технології, інформаційні технології, інформаційний простір, інформатизація процесу навчання, управлінські рівні, дистанційне навчання, інтернет-технології.*

НОВЕЙШАЯ МОДЕЛЬ ВНЕДРЕНИЯ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ УКРАИНЫ

*Гузь Л.А., соискатель,
Финагина О.В., д.е.н., профессор (ЧГТУ)*

В статье рассмотрены основные задания информационных технологий в высших учебных заведениях и вопросы внедрения информационных технологий в сфере образования. Также рассмотрено, что должны обеспечивать в сфере образования информационные технологии и какая от них польза преподавательскому составу, ученикам и студентам. В статье рассмотрены управленческие уровни, которые в высшем образовании могут использовать интернет-технологии. Также предложена модель внедрения дистанционного обучения в высших учебных заведениях, которая разработана авторами статьи. В статье проведен анализ последних исследований и публикаций ведущих ученых современности.

Ключевые слова: *социальные технологии, информационные технологии, информационное пространство, информатизация процесса учебы, управленческие уровни, дистанционное обучение, интернет-технологии.*

THE LATEST MODEL OF INTRODUCTION OF THE CONTROLLED FROM DISTANCE STUDIES IS IN HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS OF UKRAINE

*Guz L.A. (Tcherkasy state technological university)
Finagina O.V., professor (Tcherkasy state technological university)*

In the articles considered basic tasks of information technologies in higher educational establishments and question of introduction of information technologies are in the field of education. It is also considered, that must provide in the field of education information technologies and a benefit is what from them, as to teaching cocmasy so to the students and students. At the real article the recommended administrative levels on that internet-technologies can be used in higher education are shown. The model of introduction of the controlled from distance studies is also offered in higher

educational establishments that is worked out by the authors of the article. There is an analysis of the last researches and publications of leading scientists of contemporaneity in the article.

Keyword: *social technologies, information technologies, informative space, informatization of process of studies, administrative levels, controlled from distance studies, internet-technology.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах інформаційні технології стають невід'ємною частиною нашого повсякденного життя, все більше закріплюються та поширюються у соціальній сфері, зокрема у сфері освіти. Вони допомагають вивести процеси надання послуг на якісно інший рівень, роблячи питання впровадження інформаційних технологій у сферу освіти постійно актуальним завданням.

У сучасних умовах зростає розуміння того, що традиційна схема отримання освіти в першій половині життя морально застаріла і потребує заміни безперервною освітою і навчанням протягом усього життя. Для нових форм освіти характерні інтерактивність і співпраця в процесі навчання. Виникає необхідність розроблення нових теорій навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній науковій літературі питанням дослідження сутності соціальних технологій присвячено низку статей і монографій. Аналіз останніх публікацій дає підстави визначати соціальні технології з різних точок зору, як соціоінженерний підхід до перетворення соціального простору так і соціальні технології як суто управлінський інструмент. Проблеми та переваги розвитку наукових засад дистанційної освіти активно досліджується вченими світу. Даній проблематиці присвячені роботи провідних вчених сучасності, таких як А.В. Бичків [1], В.В. Візників, Г.Ю. Соколова, Е.А. Тумалева [2], Г.М. Клейман [3], В.І. Калягін, Р.К. Михайлов [4], Кершан Б., Новембер А., Стоун Дж. [5].

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Розуміння і реалізація проблеми інформатизації закладу освіти полягає в тому, що в результаті повинна бути досягнута глобальна раціоналізація інтелектуальної та соціальної діяльності в суспільстві за рахунок використання нових інформаційних технологій з метою підвищення ефективності і якості підготовки фахівців до рівня інформаційної культури, досягнутої в розвинених країнах. Повинна бути забезпечена підготовка кадрів з

новим типом мислення, відповідним вимогам постіндустріального суспільства.

Метою статті є розгляд рекомендованих управлінських рівнів, на яких у вищій освіті можуть використовуватися інтернет-технології. Також запропоновано розглянути модель впровадження дистанційного навчання у вишньому учбовому закладі, яку розробили та пропонують автори статті.

Виклад основного матеріалу дослідження. Активне використання інформаційних технологій забезпечує загальну комп'ютеризацію учнів і викладачів та дозволяє вирішувати, як мінімум, три основні завдання:

забезпечення виходу в мережу Інтернет кожного учасника навчального процесу;

розвиток єдиного інформаційного простору освітніх галузей і присутність у ньому в різний час і незалежно один від одного всіх учасників освітнього і творчого процесу;

створення, розвиток і ефективне використання керованих освітніх інформаційних ресурсів, у тому числі особистих користувальницьких баз і банків даних та знань учнів і педагогів з можливістю повсюдного доступу для роботи з ними [1].

Інформаційні технології (ІТ) на сьогоднішній день стають одним з основних пріоритетів у розвитку соціальної сфери. Інформаційна технологія навчання – це певна логіка організації навчально-пізнавального процесу, заснованого на використанні комп'ютерних та інших інформаційних засобів. Вона передбачає досягнення заданих цілей підготовки фахівців-професіоналів, активне включення їх у свідоме засвоєння змісту освіти, забезпечує мотиваційне, творче оволодіння основними засобами майбутньої професійної діяльності, сприяє формуванню становлення особистості майбутніх фахівців [2].

У сфері освіти інформаційні технології повинні забезпечувати виконання таких функцій, як:

інформатизація процесу навчання;

створення інформаційної інфраструктури управління освітою;

інформатизація процесів управління освітою.

Інформатизація навчальних закладів сприяє уточненню цілей і задач освіти, зміні змісту освітнього процесу, удосконалюванню форм і методів навчання. У зв'язку з цим найважливішим напрямом у системі освіти стало використання технології модульного навчання. Мета введення модульно-рейтингової системи планування і моделювання навчального процесу полягає у підвищенні якості й ефективності підготовки конкурентоздатних фахівців.

Соціальні технології в системі освіти в основному ґрунтуються на інформаційних технологіях дистанційного освіти. Формується пряма залежність між ефективністю виконання навчальних програм і ступенем інтеграції в них відповідних інформаційно-комунікаційних технологій [2, с. 43].

Під дистанційним навчанням автори розуміють сукупність технологій, що забезпечують інтерактивну взаємодію учнів і викладачів в процесі навчання, надання учнем можливості самостійної роботи з освоєння матеріалу, що вивчається, а також в процесі навчання. Очікується, що використання технологій дистанційного навчання дозволить: по-перше, знизити витрати на проведення навчання (не потрібно витрат на оренду

приміщень, поїздок до місця навчання, як учнів, так і викладачів і т.п.); по-друге, проводити навчання великої кількості людей; по-третє, підвищити якість навчання за рахунок застосування сучасних засобів, об'ємних електронних бібліотек і т.п.; по-четверте, створити єдине освітнє середовище (особливо актуально для корпоративного навчання).

На зламі XX–XXI століть обчислювальна техніка проникла у всі сфери людської діяльності і відкрила величезні можливості вибору джерел інформації, застосування інформаційних технологій у викладанні, у тому числі технології.

Завдяки Інтернету різні сторони глобалізації (наукова, технічна, економічна, культурна та освітня) надали вельми значний вплив як на традиційні навчальні заклади, так і на розвиток різноманітних освітніх нововведень, таких як дистанційне навчання і віртуальні університети. У всіх цих організаціях глобалізація вимагає глибоких і радикальних змін структури, методики викладання і досліджень, а також підготовка управлінського і викладацького персоналу [3].

Рекомендуємо управлінські рівні, на яких у вищій освіті можуть використовуватися інтернет-технології (табл. 1).

Таблиця 1

Управлінські рівні використання Інтернет-технологій [4]

Управлінський рівень	Інформаційні технології
1	2
Рівень I	Підтримка процесу навчання віч-на-віч. Багато викладачів знаходять, що Інтернет є посередником, що надає додаткові навчальні ресурси і дозволяє продовжувати дискусії поза стінами аудиторії. Активно впроваджується робота на сайтах, використання web-ресурсів.
Рівень II	Підтримка дистанційного навчання. У багатьох університетах Інтернет використовується для посилення викладання курсів на дистанції. Це вимагає більш складних, ніж на першому рівні, навичок і технологій. Оптимізація відносин між викладачем і студентом і між студентами вимагає перетворення ролі викладача в інструктора. Активно використовується робота в різноманітних інформаційних системах, використання інформаційних ресурсів мережі Інтернет.
Рівень III	Цілком онлайнове навчання. Всі тексти та інші матеріали, необхідні для навчального процесу надаються в електронному вигляді, або через Інтернет, або на CD-ROM диски. Поток аудіо та відео заміняє аудіо- і відеозаписом. Взаємодія між студентами та викладачами і студентами здійснюється через електронну пошту, форуми і комп'ютерні конференції. Це вимагає залучення великої команди (викладачі, дизайнери, редактори, програмісти). Активно використовується робота в інтерактивному режимі, що відповідає стандартам дистанційної освіти.

Згідно з [3,5] використання інформаційних технологій на основі Інтернету дозволяє вузам: 1) розширювати доступ до освіти і навчання, 2) підвищувати якість освіти, 3) знижувати вартість навчання, 4) знижувати витрати на освіту, 5) збільшувати кількість курсів і програм, 6) підвищувати доходи від освіти, 7) розробляти спеціалізовані програми і 8) використовувати процес технологічних інновацій в якості засобу поживлення інших аспектів їх діяльності [3,5].

Сучасному суспільству потрібна якісна освіта, яка спроможна забезпечити вимоги до споживача та виробника матеріальних і духовних благ. Виконати соціальне замовлення суспільства через збільшення асигнувань на освіту, збільшення кількості навчальних закладів та іншими традиційними способами не в змозі навіть заможні країни. Тому поява дистанційної освіти не випадкова,

це закономірний етап розвитку та адаптації освіти до сучасних умов.

Питання існування чи не існування дистанційної освіти вже не є актуальним. У всьому світі дистанційна освіта існує, займає своє соціально-значуще місце в освітній сфері. У кінці 1997 року в 107 країнах діяло близько 1000 навчальних закладів дистанційного типу. Кількість тих, хто здобув вищу освіту в системі дистанційної освіти, в 1997 року становила близько 50 млн. чоловік, у 2000 р. – 90 млн., за прогнозами у 2023 р. становитиме 120 млн. чоловік [6].

Для ефективного впровадження системи дистанційної освіти в ВНЗ доцільно розробити моделі впровадження дистанційного навчання для факультету підвищення кваліфікації, для тих, хто навчається на підприємстві. Запропоновано модель впровадження дистанційного навчання, яка має наступний вигляд:

Рис. 1. Модель впровадження дистанційного навчання в ВНЗ

На першому рівні впровадження системи дистанційного навчання рекомендується використання Інтернету та комп'ютерних технологій як посередників, що надають додаткові навчальні ресурси. При цьому можливе впровадження роботи на сайтах, використання web-ресурсів.

На другому рівні підтримки дистанційного навчання передбачається використання Інтернету для посилення викладання курсів на дистанції. Це вимагає опрацювання більш складних навичок і

технологій передовсім з боку викладацького складу, оптимізації відносин між викладачем і студентом.

Третій рівень впровадження дистанційної освіти передбачає цілком онлайн-навчання. Усі навчальні матеріали доцільно надавати в електронному вигляді, також використовується Інтернет та CD-ROM диски. Взаємодія між студентами та викладачами може здійснюватися через електронну пошту, форуми і комп'ютерні конференції. Доцільно активно

використовувати роботу в інтерактивному режимі, що передбачено стандартами дистанційної освіти.

Впровадження дистанційної освіти передбачає удосконалення технологій Болонського процесу здійснення підготовки фахівців відповідно до визначеної підприємствами різних видів економічної діяльності та додаткової потреби у персоналі. Головними факторами що використовуються соціальними технологіями у освітянському процесі є: глобалізація та інтернаціоналізація господарської діяльності; поширення стандартів інформаційного суспільства та розвиток новітніх засад інформаційної культури; всесвітній розвиток освітніх систем відкритого типу; модернізація української системи управління відповідно до інтеграції в загальноєвропейський освітній простір (Болонський процес); впровадження інформаційних і комунікаційних технологій у процес традиційного і дистанційного навчання; збільшення масштабів масового централізованого тестування на основі єдиного державного іспиту і тестування; розробка державних освітніх стандартів вищої професійної освіти, що закладають компетентності підходу до навчання і по-новому ставлять питання розвитку професійної освіти у рамках сучасних технологій Болонського процесу.

Висновок. Об'єктивна сторона освітньо-виховної політики, відбиваючись у методиці соціальних технологій освіти, регулюється безліччю обставин життєвого

простору, важливими серед яких є державний лад, тип та стан економіки, форми власності та засоби розподілу матеріальних та духовних благ тощо. З цього можна зробити висновок про те, що освіта та виховання, особливо в інституційному розрізі, суто залежна та багато в чому пов'язана з іншими галузями національної економіки. Сама освіта не може розглядатися поза визначених державних завдань, поза рамками тієї чи іншої ідеології.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бичків А.В. Інноваційна культура/ А.В. Бичків // Профільна школа. – 2005. – № 6. – с. 83.
2. Візників В.В. Інтернет як компонент інформаційної картини миру і глобального інформаційно-освітнього простору / В.В. Візників, Г.Ю. Соколова, Е.А. Тумалева // Наука і школа. – 2000. – №4. – С. 23-29.
3. Клейман Г.М. Школа майбутнього: комп'ютери в процесі навчання: Пер. с англ. – М.: Радио і зв'язок, 1987. – 247 с.
4. Калягін В.І. Нові інформаційні технології та учбова техніка/ В.І. Калягін., Р.К. Михайлов // Вища освіта в Україні. – 1996. – №1. – С. 16-21.
5. Кершан Б., Новембер А., Стоун Дж. Основи комп'ютерної грамотності: Перс.с. англ. – М.: Світ, 1989. – 256 с.
6. Фабрика степеней: старая проблема и новые угрозы // <http://www.chea.org/degreemills/frmPaper.htm>. – 5 с.

Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДУЗТ Сухорукова Т.Г.

УДК 338.142

ПІДВИЩЕННЯ СТАЛОСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНІВ

*Пакуліна А.А., к.е.н, доцент (ХНУБА),
Пакулін С.Л., (ДУ «ІЕПСР НАН України»),
Корсунський Г.Ю., студент (ХНУБА)*

Авторами уточнено поняття «сталість соціально-економічного розвитку регіону». Розкритий взаємозв'язок сталості з економічною безпекою. Обґрунтована класифікація погроз економічної безпеки регіонального рівня. Розглянуті засоби запобігання, профілактики і ліквідації погроз сталого регіонального розвитку. Доведено, що ефективне функціонування регіональних

Вісник економіки транспорту і промисловості № 52, 2015